

ACC. N:R. 5496

Landskap: Skåne Upptecknat av: Knut Bengtsson
 Härad: Torna Adress: Veberöd
 Socken: Erubör Berättat av: Karna Jönsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1841 i Veberöds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

<u>Svar i Ulmas kartfrågelistor:</u>	<u>sid.</u>
<u>Underbyggare (nr. 1-3.)</u>	<u>1-5.</u>
<u>Andlar (nr. 8.)</u>	<u>6.</u>
<u>Ris etc. (nr. 10.)</u>	<u>7.</u>
<u>Matbrödet. (nr. 11.)</u>	<u>8-9.</u>
<u>Luscia etc. (nr. 14.)</u>	<u>10.</u>
<u>Vilsegång etc. (nr. 18.)</u>	<u>11-12.</u>
<u>Kalenderdagar. (nr. 20.)</u>	<u>13-14.</u>

Skriv endast på denna sida!

14 sidor.

ACC. N:R. 5496

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Knut Bengtsson

Härad: Tomte

Adress: Hebevid

Socken: Överlövs

Berättat av: Hanna Jönsson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1841 i Hebevids socken

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För i tiden föddes folk allmänt på övernaturliga väsen här i trakten.

Men var dessa väsen hade sitt hemvist, kunde nog ingen riktigt yttra sig om.

"Goda Vätta" kallades ett andeväsen som de födde vara husets goda fö.

Man fick aldrig slå ut hett vatten i rännstenen utan att först varna Goda Vätta flytta sig. Man skulle säga innan man slog ut något hett vatten: "Skta dig Goda vätta eller skällar ja dig".

För det blev goda vätta skällad verk all "sur och levnad" från gårdar bland både folk o djur.

5496

ACC. N:R.

2

Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Gnut Bengson*Härad: *Forna*Adress: *Yebeviöd*Socken: *Yebeviöds*Berättat av: *Karna Jörson*Uppteckningsår: *1938*Född år *1841* i *Yebeviöd*

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Karna Jörson född i Kvarnbrodda, då
var där en äldre kvinna som gick under
namnet "Anna Glutta", som hjälpsamma.
När denna Anna Glutta elda bakugnen
i Kvarnbrodda, vid 2 tiden på natten,
kom nästan alltid en gammal skäggig
man inn o värnade sig vid bakug-
nen. Han satte sig vid brasan sade
ingenting och satt där en timmas
tid, så gick han igen fyst som
han kommit. Så gick han gratis
inn i häststallet o gav hästarna
foder. Anna Glutta gick efter och
lyssna vid dörren till stallet och*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5496

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av: .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

kunde då höra hur hästarna sparka med benen, som de längta innan de fick sitt föder. Hästarna "sto" så då så bra" sade juva, när skausmannan gick v' foran dem. Alla voro rädda för o göra en groda illa, men det visades dem ingen särskild aktsamhet här på orten. Men däremot skatan föddes det allmänt vara en "follkäring". Det kastades ut kokta potatis o allt v. dugligt kött m.m. till mat åt skatan. Plogs en skata halt eller gjorde den illa på något sätt, blev genast mågan i gården sjuk eller dog något djur.

Skriv endast på denna sida!

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—•—

5496

ACC. N:R.

2

Landskap: Skåne
 Härad: Torna
 Socken: Welleöd
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Knut Bengtson
 Adress: Welleöd
 Berättat av: Karna Jönsson
 Född år 1841 i Welleöd.

4.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Qvalorna ansågs också som Lycka-
 bringande fåglar. De skyddades också
 på alla sätt. Så sade Karna Jönsson
 hur Qvalan beklaga sig över man
 beskydder henne för Guds. För hon
 knitterar sitt långa kvittor säger
 hon: Jungfru Maria skyllde mig för
 ja tog, såe o var o vilbesnytt,
 men Gud vet ja tog det aldrig.

ACC. N.R.

5496

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Bergström

Härad: Torna

Adress: Wehede

Socken: Överlösa

Berättat av: Karna Jönsson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1841 i Wehede.

5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har någon ute någon vintersväll kunde de någon gång få höra, först ett stort susande i luften, sedan ett förfärligt gnällande på en mängd jagande hundar, som sprang o jagade uppse i luften. Den som höjde det skulle svara på det, innan de tala om det för någon, för annars blev den sjuk. De gamla sade det var Noak som jagar.

ACC. N.R.

5496

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Knut Bengtson

Härad:

Torna

Adress:

Weberöd

Socken:

Overlöfs

Berättat av:

Uppteckningsår:

1938

Född år

i

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man tändes eldar här i frakten än den siste April o kallar Yalbergsmäs sabrasa. Det eldas med ris av hakstorn en o annat bräde, som ingen vill elda med annars. Det samlas i högar o tändes på. Den gamla seden var bortlagd i flera år, men har åter blivit allmän. Ja har nu i flera år kunnat räkna ett 30 tal stora eldar runt om i frakten. Det är storartat med dessa stora eldar, och de synas lång väg i mörkret. För de tändas inte förrän i skymningen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 105496

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Knut Bengtson

Härad: Torna

Adress: Webeväd,

Socken: Övertörn

Berättat av:

Uppteckningsår: 1938

Född år i

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ja har inte hört de gamla tala om att
toga in ris i någon form.

Men däremot i våra dagar togas
in ris av Björk, sälg o "körbär"
att bringas till grönska o blomring.
Det har förekommit här på orten
ungefär 10 år tillbaka. Det finns
flera familjer nu, som lever på
det, att sälja sitt gröna i staden.

Jå vårarna fört all slags kransar sedan
blommor olika slag, konvaljer, rosor m.m.
sedan under hösten o vintern bindes
kransar av vit massa, gran o fur
med kottar i, o ibland pappersblommor i.

ACC. N:R. 11 5496Landskap: SkåneUpptecknat av: Knut BengtsonHärad: TornaAdress: WelerödSocken: OverlöeBerättat av: Kenn JonsonUppteckningsår: 1938Född år 1861 i Weleröd8.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsvand blua
Kartf. 11

Det bakades endast ett slags bröd
o det var av vanligt sammansatt
rågmjöl o man sade endast "brödet".
Brödet var jäst. Man siktade det sam-
mansmalda rågmjölet genom ett groft
sillfär så ifrån skalor av säd, som
ibland kom med på kornen. Det
malles ju på 1880-talet på små vatten-
kvarnar, så mjölet tikna många
gångar mer gryn än mjöl. Man
kokade vatten o skälla mjölet på
morgonen o köle i degen med
en "grödsticka" till degen blev söt.
Sedan övertäcktes degen till kvällen.

ACC. N:R. 5496

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av: .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

da jästämnet inrödes. Det bestod av
ett kvartier kärma o en bit surdey.
Ja skulle då degen stå o jästa jäsa
till på morgonen vid 3 tiden da
den skulle ättas. (arbetas) till den
blev fast o seg. Sedan slogs bröden
upp i stora bröd ibland runda
o ibland avlänga ungefär 10 cm.
tjocka. o väjde ibland 1 pund.
(8 kg) 10 cm tjock
35 cm långa

Man förvarade brödet på vinden
på en s. k. brödhäck.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 14 5496

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Knut Benfson

Härad: Torna

Adress: Velebo

Socken: Övertåre

Berättat av:

Uppteckningsår: 1938

Född år i

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ja har inte hört uttalas någon Lucia-day förrän för cirka 10 år sedan. Feden infördes då bland skolbarnen av vår Lärarinna här i Övertåre. Det var en lördag Lucia-dagen inföll o flickorna stöjda då den dagen. Lärarinnan hade låtit baka en slags kakor (Luciakatter) som bjöds flickorna, av en flicka, som kom in i salen, med en kran på huvudet, vari satt flera brinnande ljus, och flickan var också helt vitblädd o sjöng en vacker visa. Det var mycket vackert.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 18 5496
Landskap: Skåne Upptecknat av: Arnt Bengtson
Härad: Torna Adress: Rödde Weheröd
Socken: Överlöje Berättat av: Karna Jönsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1841 i Weheröd

1k.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det berättades ofta hur folk gick vilse i sumptomarker, det fioddes vara något "häckatöj" i fiasken som orsakade vilsegångren. De kunde gå på hela nätter bara runt de som jämt tillbaka till samma plats, fast de fiodde själva de gick på motsatt håll. De vilsegångna kom då inte rätt förrän dagen grydde, eller någon anhöring gick med lykta och sökte rätt på dem. Men det undreks ju att gå över de platserna natttid så vitt möjligt

5496

5. "Bortbyting" kallades ett litet nyfött barn om det då blev förbytt av troll. Man måste ha tänt en liten "plisa" (lampa) natten igenom i det hus, där som var en liten nyfödd ända till barnet blev döjt. Efter dopet hade trollen ingen makt att taga bort det rätta barnet. Blev barnet förbytt växte det inte som vanliga barn o slit upp kläder mycket fortare än andra barn.

De första kläderna till den lilla skulle inte vara sytt av nytt tyg utan av gamla avlagda kläder. Barnen skulle bli rikliga slitvargar om kläderna var av nytt tyg.

ACC. N:R. 20 5496Landskap: SkåneUpptecknat av: Armut BenytsHärad: TornaAdress: Brödde WellevödSocken: ÖvelövBerättat av: Karna JönssonUppteckningsår: 1928Född år 1841 i Wellevöd13.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det har inte funnits någon särskild dag släppa ut korna. Var det inte så lång vinter gick fåren ute nästan vinter igenom. Linet såddes allra sist på våren och tiden därför var ju olika eftersom våren kom.

Det följde som både bradyt kor o L radyt o det såddes när ek-löven var som musöron. Glarren såddes när ^{katsoch} asken böja slå ut. Bönorna sattes efter Beda dagen. Första April skulle det inte tändas mera morgon eller kväll. Barfota var det många som gick redan i slutet på mars o ända till nov.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5496

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Säson märkesdagar var Urbeanus. Man fick
 inte spänna den dagen, för då skulle kalv-
 taken flyga av under året. Märkesdagar
 inverkan på vädet var 7 sovare dagen (2 7/8)
 v (Ketri Fäng) 1ste aug. Regna det 7 sovare dagen
 v (Ketri Fäng) blev det regn 7 veckor i rad.
 Men vare dessa båda inte eniga med
 regn utan Ketri Fäng sade nej, v lät det
 sola upp, så blev det vackert vädri, blott
 svarta skurar. Ketri Fäng var den avgörande
 Oksä under julen fick intet kött ben
 krossas för då skulle slyskor med ben-
 brott drabba gårdens folk eller djur
 under året. Inte ens hundarna fick gnaga ben
 då

Skriv endast på denna sida!